

## Nieuwsbrief EHRC Updates 2022-9

Nummer 9, 2022

Redactie: J.H. Gerards, H. Morre, J. Krommendijk, S. Lambrecht, P. Ölçer, B. Aarrass, L.E. Burgers, P. Cannoot, L.R. Glas, C. Mak, D.A.G. van Toor en C. Van de Graaf.

### INHOUDSOPGAVE

#### Europees Hof voor de Rechten van de Mens

**Europees Hof voor de Rechten van de Mens,**

**ECLI:CE:ECHR:2022:0428JUD008370017** 28-04-2022

Wang t. Frankrijk, EHRM 28 april 2022, nr. 83700/17

**Europees Hof voor de Rechten van de Mens,**

**ECLI:CE:ECHR:2022:0428JUD007883616** 28-04-2022

Bursać e.a. t. Kroatië, EHRM 28 april 2022, nr. 78836/16

**Europees Hof voor de Rechten van de Mens,**

**ECLI:CE:ECHR:2022:0426JUD003771318** 26-04-2022

Mediengruppe Österreich GmbH t. Oostenrijk, EHRM 26 april 2022, nr. 37713/18

**Europees Hof voor de Rechten van de Mens,**

**ECLI:CE:ECHR:2022:0426JUD002983620** 26-04-2022

M.A.M. t. Zwitserland, EHRM 26 april 2022, nr. 29836/20

**Europees Hof voor de Rechten van de Mens,**

**ECLI:CE:ECHR:2022:0412JUD001513620** 12-04-2022

Lings t. Denemarken, EHRM 12 april 2022, nr. 15136/20

#### Hof van Justitie van de Europese Unie

**Hof van Justitie van de Europese Unie, ECLI:EU:C:2022:297** 26-04-2022

Polen t. Europees Parlement en Raad van de EU, HvJ EU 26 april 2022, zaak C-401/19

## RECHTSPRAAK

**Bursać e.a. t. Kroatië, EHRM 28 april 2022, nr. 78836/16**

***In 1995 zijn veel mensen omgekomen tijdens een in Kroatië uitgevoerde militaire operatie. Nabestaanden van een van de overledenen, die in 2003 is geïdentificeerd, hebben in 2005 geprobeerd de staat aansprakelijk te stellen, maar hun zaak is verjaard verklaard. Daarbij zijn klagers veroordeeld in de kosten van het geding. Het EHRM acht dat laatste onredelijk en strijdig met art. 1 EP. Er kon in dit geval een redelijk vermoeden van oorlogsmisdaden en ernstige mensenrechtenschendingen bestaan, waarbij met verjaring soepeler moet worden omgegaan. Bovendien was de kostenvergoeding onevenredig hoog en bemoeilijkte die de toegang tot een effectief rechtsmiddel.***

In 1995 vond in Kroatië de 'Operatie Storm' plaats, nadat Servische paramilitaire troepen de autonome republiek Krajina op haar grondgebied had uitgeroepen. Eerste klagers vader was een etnische Serviër die ten tijde van deze operatie 68 jaar oud was en in de regio Krajina woonde. Hij werd op 6 augustus 1995 gedood bij zijn huis. In 2002 gaf een onderzoeksrechter opdracht tot het opgraven van 158 lichamen van mensen die tijdens Operatie Storm om het leven waren gekomen. In 2003 identificeerde een nabestaande, een van de andere klagers, een van de lichamen als dat van haar vader. Zij heeft daarop een strafklacht ingediend wegens oorlogsmisdaden; het onderzoek daarnaar loopt nog. Daarnaast hebben alle klagers in 2005 een civiele schadeclaim ingesteld tegen de staat in verband met het overlijden van hun vader. Hierna heeft enig onderzoek plaatsgevonden, waarna in 2010 werd geoordeeld dat de kwestie verjaard was. Klagers werden daarbij veroordeeld in de kosten van de procedure. In hogere instanties bleef dit oordeel in stand.

Voor het EHRM hebben klagers allereerst gesteld dat de autoriteiten onvoldoende hebben gedaan om het recht op leven van hun vader te beschermen en om de daders te identificeren en te berechten, in strijd met art. 2 EVRM. Ten aanzien van deze klacht oordeelt het Hof – in

overeenstemming met eerdere rechtspraak in soortgelijke kwesties tegen Kroatië, dat deze niet-ontvankelijk is omdat op nationaal niveau het onderzoek nog loopt. Mochten klagers van oordeel zijn dat de procedure onredelijk vertraagd is, kunnen zij daarover later alsnog een klacht bij het EHRM indienen.

In een tweede klacht stellen klagers dat zij een excessief hoge kostenvergoeding hebben moeten betalen in de civiele procedure die zij hadden ingesteld, in strijd met art. 1 EP EVRM. Het EHRM stelt voorop dat dit soort kostenveroordelingsregelingen het legitieme doel hebben van het verzekeren van een goede rechtsbedeling en het ontmoedigen van ongegronde procesvoering. Het ‘de verliezer betaalt’-beginsel is niet in zichzelf onverenigbaar met art. 1 EP, ook niet als het in staatsaansprakelijkheidsprocedures wordt toegepast. Het Hof wijst erop dat het in een eerdere, vergelijkbare kwestie al een aantal criteria heeft geformuleerd, die het nu kan toepassen. De eerste vraag is daarbij of klagers op een kennelijk onredelijke manier gebruik hebben gemaakt van hun procedurele mogelijkheden. Daarbij gaat het Hof na of klagers hadden kunnen of moeten weten dat de kwestie duidelijk verjaard was en er geen enkele kans was dat de zaak succesvol zou zijn. Daarbij wijst het Hof erop dat op nationaal niveau is geoordeeld dat er een redelijke verdenking bestond dat klagers’ vader een oorlogsslachtoffer is, maar ook dat er nog steeds geen duidelijkheid is over de toedracht en eventuele verantwoordelijkheden. Daarnaast zijn er verschillende eerdere uitspraken waarin de claim wel in behandeling is genomen. Volgens het Hof is het dan ook niet onredelijk dat klagers de hoop koesterden dat de rechters ook in hun geval bereid waren om de bepalingen over verjaring buiten toepassing te laten omdat het ging om een ernstige mensenrechtenschending. Ook het Hof zelf wijst op het belang van de door art. 2 en 3 EVRM beschermde rechten, waarbij de procedure over art. 1 EP EVRM in dat bredere verband moet worden gelezen. Dit betekent dat klagers’ claim niet als zodanig duidelijk onredelijk was. Het Hof merkt verder op dat de er geen internationale instrumenten zijn die een kostenveroordeling in het geval van een schadeclaim wegens ernstige mensenrechtenschendingen verbieden. Een dergelijk besluit is echter moeilijk te verenigen met de verplichtingen van Staten om het risico van het hertraumatiseren van slachtoffers van zware oorlogsmisdrijven te minimaliseren, zoals die op internationaalrechtelijk niveau wel zijn vastgelegd. Daarnaast past het niet goed bij de verplichtingen die op grond van art. 13 EVRM bestaan om mensen die een ‘arguable claim’ hebben onder art. 2 EVRM toegang te geven tot een effectief rechtsmiddel. Tot slot wijst het Hof erop dat de kostenveroordeling in het onderhavige geval is berekend op een manier die voor klagers bijzonder nadelig was, bovendien zonder dat rekening werd gehouden met hun financiële draagkracht. Dit alles overziend oordeelt het Hof dat art. 1 EP EVRM is geschonden door de kostenveroordeling. Ten overvloede merkt het Hof dan nog op dat de Kroatische Hoge Raad in 2021 is overgegaan tot een andere methode, waarbij beide partijen hun eigen proceskosten dragen, en wijst het erop

dat er nog verschillende andere instrumenten zijn die de Staat kan benutten om de nodige flexibiliteit te bewerkstelligen.

---

**Instantie:** Europees Hof voor de Rechten van de Mens

**Datum uitspraak:** 28-04-2022

**ECLI:** ECLI:CE:ECHR:2022:0428JUD007883616

**Zaaknummer:** 78836/16

**Wetsartikelen:** EVRM art. 1 EP

## RECHTSPRAAK

**Lings t. Denemarken, EHRM 12 april 2022, nr. 15136/20**

***Een Deense arts en euthanasievoorvechter heeft een gids op internet gepubliceerd waarin hij methoden voor zelfdoding uitlegt. Daarnaast heeft hij in ieder geval in drie gevallen individueel advies en medicatie aan mensen verstrekt om zelfmoord te kunnen plegen. Daarvoor is hij strafrechtelijk veroordeeld wegens hulp bij zelfdoding. Het EHRM aanvaardt dat daardoor een inbreuk op zijn uitingsvrijheid is gemaakt. Gelet op de ruime margin of appreciation bij dit onderwerp, en nu de veroordeling primair was ingegeven door het individuele advies en niet door de gids, acht het Hof de inbreuk aanvaardbaar onder art. 10 EVRM.***

Klager is de oprichter van de vereniging 'Artsen voor Euthanasie', die actie voert voor het toestaan van hulp bij zelfdoding. In die hoedanigheid heeft hij op internet een gids gepubliceerd met de titel 'Medicijnen passend voor zelfdoding', waarin onder meer gedetailleerde beschrijvingen staan van de verschillende medicijnen, de vereiste dosering, etc. In 2017 is klager uit het medisch beroepsregister geschrapt nadat hij een radio-interview had gegeven waarin hij uitlegde hoe hij iemand had bijgestaan bij zelfdoding. Hij werd later aangeklaagd vanwege twee gevallen van hulp bij zelfdoding en een poging daartoe. Daarbij had hij aan twee mensen medicatie voorgeschreven die tot de dood zouden lijden; een derde persoon had hij aangeraden een overdosis medicatie te nemen en een plastic zak over het hoofd te doen. De eerste twee personen overleden, de derde persoon herstelde volledig. Hij werd hiervoor uiteindelijk strafrechtelijk veroordeeld tot zestig dagen voorwaardelijke gevangenisstraf.

Onder art. 10 EVRM heeft klager gesteld dat zijn uitingsvrijheid is geschonden als gevolg van de vervolging en veroordeling. Het Hof aanvaardt dat hierdoor inderdaad sprake was van een inbreuk op de uitingsvrijheid. Het overweegt vervolgens dat hulp bij zelfdoding in Denemarken sinds 1930 is verboden, maar dat een specifieke handeling om iemand te helpen zelfmoord te plegen nodig was om iemand daarvoor te kunnen veroordelen. Het Hof acht het

in deze zaak echter niet zijn taak om te beoordelen of het strafbaar stellen van hulp bij zelfdoding als zodanig gerechtvaardigd is, maar alleen of het in het concrete geval noodzakelijk was om klager te veroordelen. Daarbij merkt het op dat het aan de autoriteiten is om kwetsbare mensen te beschermen en dat er geen recht op hulp bij zelfdoding onder het EVRM is erkend. Het Hof onderzoekt vervolgens de redenen die de Deense rechters voor de veroordeling hebben gegeven. Het acht het voldoende gebleken dat klagers adviezen in ieder geval een van de betrokkenen tot zelfdoding hebben gebracht. Ook acht het van belang dat de veroordeling niet zozeer was gebaseerd op de publicatie van de gids – die legaal was naar Deens recht – maar op het concrete, individuele advies dat klager aan de betrokkenen had gegeven. Het Hof acht de veroordeling dan ook niet disproportioneel, zeker niet in het licht van de beperkte strafmaat. Daarbij neemt het Hof ook in acht dat er – gelet op de aard van de nagestreefde doelen (gezondheid, goede zeden en de rechten van anderen) – een ruime *margin of appreciation* was.

---

**Instantie:** Europees Hof voor de Rechten van de Mens

**Datum uitspraak:** 12-04-2022

**ECLI:** ECLI:CE:ECHR:2022:0412JUD001513620

**Zaaknummer:** 15136/20

**Wetsartikelen:** EVRM art. 10

## RECHTSPRAAK

**M.A.M. t. Zwitserland, EHRM 26 april 2022, nr. 29836/20**

***Een Pakistaanse vluchteling heeft in Zwitserland asiel aangevraagd, maar zijn asielverzoek is afgewezen. Tijdens de behandeling van het asielverzoek heeft hij zich bekeerd tot het christendom; de nationale rechter achtte die bekering geloofwaardig, maar zag daarin geen reden waarom klager niet kon worden uitgezet naar Pakistan. Het EHRM oordeelt dat de Zwitserse rechter daarbij onvoldoende precies heeft gekeken naar de risico's die bekeerde christenen lopen bij terugkeer naar Pakistan, en naar de individuele risico's die deze specifieke vluchteling zou lopen. Uitzetting is zonder dat nadere onderzoek in strijd met art. 2 en 3 EVRM.***

Klager is vanuit Pakistan naar Zwitserland gereisd. In 2015 diende hij daar bij aankomst een asielverzoek in, waarbij hij stelde dat zijn leven bedreigd werd door een geschil tussen zijn familie en een buurfamilie. Hij heeft in verschillende vluchtelingencentra onderkomen gevonden, waar hij ook verschillende kerkdiensten heeft bijgewoond en heeft geprobeerd om aansluiting te vinden bij een kerkelijke organisatie. Uiteindelijk koos hij ervoor om zich aan te sluiten bij het Leger des Heils, waar hij regelmatig diensten bijwoonde en deelnam aan een reeks activiteiten. In 2016 werd hij gedoopt in een mennonitische kerk in aanwezigheid van verschillende leden van het Leger des Heils. In 2018 werd zijn asielverzoek afgewezen omdat hij niet aan de vereisten voor het verkrijgen van asiel zou voldoen. Hij zou worden uitgezet naar Pakistan, maar het EHRM heeft onder Regel 39 van het Reglement van het Hof een interimmaatregel aangenomen om dat te verhinderen.

Klager heeft voor het EHRM gesteld dat een uitzetting naar Pakistan een schending zou kunnen opleveren van art. 2 en 3 EVRM. Het Hof merkt in dit verband allereerst op dat een pastor van het Leger des Heils klagers activiteiten bij het Leger des Heils onder de aandacht heeft gebracht bij de autoriteiten, maar dat deze hem daarover geen vragen heeft gesteld. Dit is problematisch in het licht van een rapport van de VN Hoge Commissaris voor de Vluchtelingen uit 2017, waarin wordt vermeld dat mensen die bekeerd zijn van de islam naar

een andere godsdienst een risico kunnen lopen als leden van een religieuze minderheid. In het onderhavige geval gaat het daarbij om een bekering die op Zwitsers grondgebied heeft plaatsgevonden. Daarbij had de nationale rechter moeten vaststellen of de bekering oprecht was en of hij op een voldoende sterke, serieuze, consistente en betekenisvolle manier zijn nieuwe geloof aanhing. De nationale rechter heeft wel vastgesteld dat de bekering geloofwaardig was en het Hof ziet geen reden om daarvan af te wijken. In het licht van die vaststelling had de nationale rechter ook moeten nagaan of christenen in Pakistan collectieve vervolging te vrezen hebben en of dat kon leiden tot een risico voor de rechten van klager onder art. 2 en 3 EVRM. De nationale rechter heeft wel vastgesteld dat er in Pakistan sprake is van een groeiende sociale intolerantie en maatregelen tegen religieuze minderheden, en van geweld tegen christenen door militante islamitische groeperingen. Het Hof wijst er voorts ook op dat nog in 2021 een rapport is uitgebracht door een Brits ministerie, waaruit blijkt dat bekeerlingen naar het christendom het slachtoffer zijn geworden van ernstig geweld, intimidatie en discriminatie door private personen. Iemand die in het buitenland bekeerd is en terugkeert naar Pakistan, kan hoogstens zijn christelijke geloof discreet belijden. Ook die factoren had de Zwitserse rechter volgens het EHRM in zijn oordeel moeten betrekken. Nu dat niet is gebeurd, en ook niet specifiek is onderzocht hoe klager in Zwitserland zijn geloof beleed en hoe hij van plan was dat te doen in Pakistan, staat volgens het Hof vast dat de risico's bij terugkeer van klager onvoldoende zijn onderzocht. Een uitzetting naar Pakistan levert, zonder diepgaande en grondige beoordeling van de algehele situatie voor bekeerde christenen en van de persoonlijke situatie van klager, een schending op van art. 2 en 3 EVRM.

---

**Instantie:** Europees Hof voor de Rechten van de Mens

**Datum uitspraak:** 26-04-2022

**ECLI:** ECLI:CE:ECHR:2022:0426JUD002983620

**Zaaknummer:** 29836/20

**Wetsartikelen:** EVRM art. 2 en EVRM art. 3

## RECHTSPRAAK

**Mediengruppe Österreich GmbH t. Oostenrijk, EHRM 26  
april 2022, nr. 37713/18**

***In 2016 werd in het kader van de Oostenrijkse presidentsverkiezingen een foto uit 1987 gepubliceerd waarin de kantoorchef van de FPÖ-kandidaat zich bevond in het gezelschap van een aantal (veroordeelde) neonazi's, waaronder H.S. De laatste procedeerde daarover, nu zijn veroordeling tot neonazisme alweer uit 1995 stamde en hij daarmee niet meer wilde worden geïdentificeerd. De nationale rechter stelde hem in het gelijk, net als het EHRM. Het Hof overweegt daarbij onder meer dat voor H.S. de foto geen politieke waarde had, dat H.S. geen publiek figuur was, en dat het tijdverloop sinds de veroordeling een belangrijke factor is.***

Klager is eigenaar van het dagblad *Österreich*. In 2016 werd in *Österreich* verslag gedaan van een bijeenkomst tussen N.H., toen kandidaat voor het ambt van president in Oostenrijk voor de FPÖ, en het Duitse dagblad *Bild*. Volgens het artikel had de journalist N.H. een foto laten zien waarin zijn kantoorchef ('Büroleiter') te zien was tijdens een bijeenkomst waarbij ook verooordeelde neonazi's aanwezig waren en een van hen de nazigroet bracht. Bij het artikel was deze foto ook opgenomen. Het artikel verscheen tijdens een gevoelig punt in de Oostenrijkse presidentsverkiezingen, nu vlak daarvoor een verkiezingsstrijd tussen klager en een kandidaat voor de Groene partij had plaatsgevonden, maar vanwege onregelmatigheden bij het tellen van de verkiezingen was besloten tot een nieuwe verkiezingsronde in oktober 2016. Daardoor bestond er op dat moment zeer veel publieke belangstelling voor de beide kandidaten en voor het verkiezingsproces. Een van de personen die op de foto te zien was, H.S., procedeerde daarop tegen klager omdat hij geen toestemming had gegeven voor het publiceren van de foto. Weliswaar was hij eerder veroordeeld vanwege neonazisme, maar die veroordeling had twintig jaar eerder plaatsgevonden. In eerste instantie en in hoger beroep oordeelden de Oostenrijkse rechters in het voordeel van klager, maar het Oostenrijkse hooggerechtshof besloot in 2017 klager een verbod op te leggen om foto's van H.S. te publiceren zonder zijn

toestemming als daarbij tegelijkertijd zou worden gezegd dat H.S. een veroordeelde neonazi is. Een verzoek van H.S. om een schadevergoeding werd niettemin afgewezen.

Voor het EHRM heeft klager gesteld dat dit oordeel van de hoogste Oostenrijkse rechter in strijd is met de door art. 10 EVRM beschermde vrijheid van meningsuiting. Het Hof wijst erop dat de kwestie niet zozeer betrekking heeft op de publicatie van de foto als zodanig, maar op die publicatie in samenhang met bepaalde onderschriften of begeleidende uitingen. Het opleggen van een verbod daarop levert duidelijk een inbreuk op de uitingsvrijheid op. Voor de beoordeling van de redelijkheid daarvan wijst het Hof uitgebreid op zijn eerdere rechtspraak, waarbij het ook benoemt dat de daarin vastgelegde factoren en criteria niet altijd even zwaarwegend zijn, afhankelijk van de omstandigheden van het geval.

Zich richtend op de concrete omstandigheden merkt het Hof op dat het in een soortgelijke zaak van H.S. tegen een ander mediabedrijf al een schending heeft vastgesteld van art. 10 EVRM (*Österreichischer Rundfunk*). Niettemin moet het in deze zaak weer opnieuw nagaan hoe de relevante algemene criteria moeten worden toegepast. Daarbij wijst het Hof op de bijzondere electorale context van de publicatie en het belang van het kunnen publiceren van politiek relevante informatie tijdens een verkiezingsperiode. De nationale hoogste rechter heeft echter geoordeeld dat er voor H.S. geen relatie was tussen de foto uit 1987, de veroordeling van H.S. in 1995, en de publicatie van het stuk in 2016. Voor zover het H.S. betrof kan het EHRM ermee instemmen dat de openbaarmaking van de foto niet direct en als zodanig betrekking had op een debat over een onderwerp van algemeen belang. Het Hof wijst er verder op dat het in *Österreichischer Rundfunk* had geoordeeld dat het op zichzelf belangrijk kan zijn om te wijzen op extremistische visies van personen die ingaan tegen het wezen van het EVRM. Tegelijkertijd geldt dat er inmiddels meer dan 20 jaar zijn verstreken sinds de veroordeling. Er is geen aanwijzing dat H.S. sindsdien de publieke belangstelling heeft opgezocht en hij is sindsdien ook niet meer veroordeeld. H.S. kan dan ook niet als een publiek persoon worden gezien. De informatie over het neonaziverleden van H.S. is via internet weliswaar gemakkelijk vindbaar, maar dat is nog iets anders dan dat een artikel met een foto wordt gepubliceerd waarin zonder nadere details wordt gesteld dat iemand een veroordeelde neonazi is. In het stuk is bijvoorbeeld niet te vinden dat die veroordeling uit 1995 dateerde en dat H.S. daarna niet meer strafrechtelijk is veroordeeld. De in het artikel gegeven informatie is daarmee weliswaar correct, maar niet volledig. In *Österreichischer Rundfunk* heeft het Hof verder waarde toegekend aan het feit dat de veroordeling in die zaak nog niet lang geleden was. In het onderhavige geval is de kwestie op dit punt anders, nu de veroordeling 20 jaar in het verleden lag en de vrijlating 17 jaar. Weliswaar kan het belangrijk blijven dat de media verslag kunnen blijven doen van iemands veroordeling in het verleden, zeker in een politiek gevoelige context en bij een veroordeling vanwege neonazisme, maar dit belang moet volgens

het Hof worden afgewogen tegen het legitieme en significante belang van iemand om na verloop van tijd niet meer met een veroordeling te worden geconfronteerd. Het Hof merkt verder nog op dat H.S. geen concrete schade heeft geleden door de veroordeling. De sanctie voor klager was relatief beperkt in omvang.

Dit alles overziend stelt het Hof vast dat het Oostenrijkse hooggerechtshof de verschillende betrokken belangen op basis van de door het EHRM geformuleerde criteria tegen elkaar heeft afgewogen. Daarnaast wijst het Hof nogmaals op de relevante verschillen tussen de onderhavige zaak en de eerdere uitspraak. Verder benadrukt het Hof dat de nationale rechters niet in het algemeen hebben geoordeeld dat de media niet over H.S. mogen rapporteren, maar dat het opgelegde verbod specifiek en beperkt in omvang was. Het Hof acht de voor de gedane uitspraak gegeven redenen dan ook relevant en voldoende en ziet geen zwaarwegende redenen om een ander oordeel te geven dan dat van de nationale rechter. Geen schending art. 10 EVRM (4 stemmen tegen 3).

---

**Instantie:** Europees Hof voor de Rechten van de Mens

**Datum uitspraak:** 26-04-2022

**ECLI:** ECLI:CE:ECHR:2022:0426JUD003771318

**Zaaknummer:** 37713/18

**Wetsartikelen:** EVRM art. 10

RECHTSPRAAK

**Polen t. Europees Parlement en Raad van de EU, HvJ EU 26 april 2022, zaak C-401/19**

***Polen heeft het HvJ EU verzocht om nietigverklaring van een aansprakelijkheidsmechanisme voor aanbieders van platformen die het voor gebruikers mogelijk maken om video's, bestanden etc. online te delen. Volgens Polen is het mechanisme in strijd met het door art. 11 lid 1 Hv beschermde recht op vrijheid van meningsuiting voor zover het de aanbieders er feitelijk toe dwingt om – via filtering – voorafgaand toezicht op uitingen te houden. Het HvJ ziet hierin inderdaad een risico voor de uitingsvrijheid, maar acht dit voldoende gerechtvaardigd door het belang van bescherming van intellectuele-eigendomsrechten. Bovendien is het mechanisme met veel procedurele waarborgen omkleed.***

Polen heeft het HvJ EU verzocht om nietigverklaring van art. 17 lid 4 onder b) en c) van richtlijn 2019/790 over auteursrechten en naburige rechten in de digitale eengemaakte markt. Deze bepaling roept een aansprakelijkheidsregime in het leven voor aanbieders van platformen die het voor gebruikers mogelijk maken om video's, bestanden etc. online te delen. Volgens Polen is het mechanisme in strijd met het door art. 11 lid 1 Hv beschermde recht op vrijheid van meningsuiting voor zover het de aanbieders er feitelijk toe dwingt om – via filtering – voorafgaand toezicht op uitingen te houden.

In zijn beoordeling van dit beroep wijst het HvJ EU erop dat de Uniewetgever met de nieuwe richtlijn heeft beoogd een specifiek aansprakelijkheidsmechanisme in het leven te roepen waar het gaat om videodeelplatformen en platformen voor het delen van andere bestanden die het gebruikers mogelijk maken om beschermde content illegaal beschikbaar te kunnen stellen voor het publiek. Daarbij is een beperkte werkingssfeer meegegeven aan dit nieuwe mechanisme: het gaat alleen om aanbieders van een informatiedienst die als (een van de)

belangrijkste doelstellingen heeft een grote hoeveelheid door de gebruikers van de dienst geüploade auteursrechtelijk beschermde werken of andere beschermde materialen op te slaan en toegankelijk te maken voor het publiek. Bovendien moet de aanbieder deze werken en materialen ordenen en promoten met een winst oogmerk. Een dergelijke aanbieder mag het publiek toegang geven tot auteursrechtelijk beschermde werken of andere beschermde materialen die door gebruikers zijn geüpload, maar alleen als hij daarvoor toestemming heeft gekregen van de rechthebbenden, bijvoorbeeld via een licentieovereenkomst. Het speciale aansprakelijkheidssysteem is gericht op de gevallen waarin geen toestemming is verleend. In dat geval kan de aanbieder zich alleen aan zijn aansprakelijkheid te onttrekken als aan een aantal stringente eisen is voldaan. Volgens Polen zou dit mechanisme ertoe kunnen leiden dat er feitelijk sprake is van preventief toezicht of censuur door de aanbieder in de vorm van automatische filtersoftware om de onrechtmatig gedeelde content te kunnen identificeren en te voorkomen dat die wordt verspreid.

Het HvJ wijst op het grote belang van de vrijheid van meningsuiting zoals die door art. 11 Hv wordt beschermd. Dit recht heeft krachtens art. 52 lid 3 Hv dezelfde betekenis als de door art. 10 EVRM gewaarborgde rechten. Het uitwisselen van informatie via onlineplatformen valt binnen het bereik van deze bepaling, met name ook in het licht van de EHRM-rechtspraak hierover. Om te kunnen bepalen of het aansprakelijkheidsmechanisme inbreuk maakt op dit grondrecht is volgens het HvJ relevant dat het berust op de premisse dat aanbieders niet altijd in staat zullen zijn om toestemming te krijgen voor alle beschermde content die door gebruikers wordt geüpload. Wel moeten ze alles in het werk stellen om die toestemming te verkrijgen en waar nodig prompt optreden om de content te verwijderen of het delen te stoppen. Ook moeten ze alles in het werk stellen om te voorkomen dat inbreuken zich opnieuw voordoen. Dat laatste betekent ook volgens het Hof dat aanbieders *de facto* van te voren de content zullen moeten controleren die gebruikers op hun platformen willen uploaden. Dit kan leiden tot een voorafgaande controle en filtering die een belangrijk middel kunnen vormen om de verspreiding van online content aan banden te leggen. Dit levert een beperking op van art. 11 Hv.

De vraag is vervolgens of deze beperking kan worden gerechtvaardigd in het licht van art. 52 lid 1 Hv. In dit verband wijst het HvJ erop dat het EHRM heeft geoordeeld dat voorafgaande beperkingen een groot gevaar voor de uitingsvrijheid kunnen betekenen en dat ze daarom vragen om een zwaarwegende rechtvaardiging. Bij de beoordeling moet daarnaast rekening worden gehouden met het feit dat de regeling is bedoeld om een ander grondrecht te beschermen, namelijk de in art. 17 lid 2 Hv vastgelegde intellectuele-eigendomsrechten. Het HvJ erkent dat de regeling niet heel specifiek vastlegt welke concrete handelingen moeten worden verricht om 'prompt' op te treden tegen herhaling, maar het acht de regeling toch

duidelijk genoeg om aan de eisen van wettelijke voorzienbaarheid te voldoen. Bovendien kan het vanuit het perspectief van art. 16 Hv juist goed zijn om hierbij enige vrijheid te geven aan de aanbieders. Het HvJ overweegt verder dat het aansprakelijkheidsmechanisme een geschikt en kennelijk noodzakelijk middel is om te voldoen aan de eisen van bescherming van de intellectuele-eigendomsrechten. Weliswaar heeft Polen een minder vergaand mechanisme aangedragen, maar dit zou de rechten minder doeltreffend beschermen. Ten slotte stelt het HvJ vast dat de opgelegde verplichtingen het recht op vrijheid van meningsuiting en van informatie de gebruikers van de onlinediensten niet onevenredig beperken. Duidelijk is namelijk allereerst dat aanbieders geen maatregelen mogen nemen die wettige content bij het uploaden filteren en blokkeren. Een filtersysteem dat onvoldoende onderscheid maakt tussen illegale en legale inhoud is onverenigbaar met art. 11 Hv. Bovendien kunnen gebruikers beschermde werken en beschermd materiaal nog steeds gebruiken op basis van de uitzonderingen of beperkingen op het auteursrecht en naburige rechten. Naast deze argumenten wijst het HvJ verder op de aanwezigheid van procedurele waarborgen die in het mechanisme zijn ingebouwd. Gelet op een en ander verwerpt het HvJ het door Polen ingestelde beroep.

---

**Instantie:** Hof van Justitie van de Europese Unie

**Datum uitspraak:** 26-04-2022

**ECLI:** ECLI:EU:C:2022:297

**Zaaknummer:** C-401/19

**Wetsartikelen:** EVRM art. 10, Hv art. 11, 16, 17 lid 2, 52 lid 1, 52 lid 3 en Rl 2019/790 art. 17 lid 4 onder b) en c)

## RECHTSPRAAK

**Wang t. Frankrijk, EHRM 28 april 2022, nr. 83700/17**

***Wang heeft in verband met verdenking van illegale medische praktijken ingestemd met een vrijwillig politieverhoor. Daarbij beschikte zij niet over een tolk of advocaat en is zij niet op haar zwijgrecht gewezen. De afgelegde verklaringen vormden later de basis voor een veroordeling. Het EHRM overweegt dat de Franse wetgeving inmiddels is aangepast, maar dat die aanvankelijk bij vrijwillige verhoren veel minder waarborgen bood dan bij verhoren na aanhouding. In dit geval leverde dat een oneerlijk proces op, in strijd met art. 6 EVRM. In parallelzaak Dubois t. Frankrijk (nr. 83700/17) acht het Hof de procedure als geheel niet oneerlijk.***

Klaagster woont sinds 2008 in Frankrijk. In 2012 is een onderzoek geopend naar vermeende illegale medische praktijken door klagster. Daartoe werd ze in 2013 ondervraagd door de politie tijdens een vrijwillig verhoor, waarbij ze wel werd geïnformeerd over de aantijgingen en over haar recht om het interview op ieder moment te beëindigen, maar niet over haar recht om te zwijgen. Ook werd ze niet bijgestaan door een advocaat of tolk. Toen klagster uiteindelijk vervolgd werd, verzocht zij om die vervolging te beëindigen vanwege het feit dat er fouten waren gemaakt tijdens het politieverhoor. Dit verzoek werd afgewezen, onder meer vanwege het feit dat de EU-richtlijnen die haar rechten zouden beschermen nog niet in Frans recht waren geïmplementeerd. Uiteindelijk werd klagster veroordeeld tot betaling van een boete van 500 euro.

Klaagster heeft voor het EHRM gesteld dat art. 6 lid 1 en lid 3 EVRM zijn geschonden omdat haar veroordeling grotendeels was gebaseerd op haar uitlatingen tijdens het politieverhoor, waarbij zij over onvoldoende procedurele waarborgen heeft kunnen beschikken. Het EHRM stelt vast dat ten tijde van de relevante feiten het Franse recht voor vrijwillige politieverhoren, anders dan bij verhoren na arrestatie, nog niet voorzag in een aantal rechten voor de verdachte. Klagster had er in dit geval vrijwillig mee ingestemd dat zij zou worden verhoord. Het Hof neemt verder in acht dat er naderhand wetgeving is aangenomen waarbij de rechten

zijn versterkt, zodat ze vrijwel hetzelfde zijn geworden als bij verhoor van mensen na aanhouding. Voor het onderhavige geval moet het Hof echter aannemen dat er geen dwingende redenen waren om klaagster haar procedurele rechten niet toe te kennen. De vraag is vervolgens of het niet kunnen beschikken over een advocaat of tolk, in samenhang met het ontbreken van informatie over het zwijgrecht, de eerlijkheid van de procedure in algemene zin heeft aangetast. Het Hof merkt op dat klaagster zich in een kwetsbare positie bevond, niet in het minst omdat ze onvoldoende Frans sprak om zich zonder een tolk goed te kunnen redden. Daardoor kon ze ook het doel en de omvang van de procedure tegen haar niet helemaal goed begrijpen. Tijdens het interview heeft klaagster informatie gegeven die als zelfincriminerend kan worden aangemerkt. Het Hof merkt ook op dat – ondanks een goede vertegenwoordiging van klaagster in de procedure zelf – de rechter zijn veroordeling vooral op de verklaringen tijdens het politieverhoor heeft gebaseerd, net als op getuigenverklaringen waarvan klaagster zelf na het verhoor dacht dat zij ze moest aanleveren. Het Hof is van oordeel dat deze omstandigheden maken dat moet worden aangenomen dat de gang van zaken tijdens het verhoor de procedure als geheel oneerlijk heeft gemaakt, in strijd met art. 6 lid 1 en lid 3 EVRM.

NB: het EHRM heeft op 28 april 2022 ook uitspraak gedaan in een parallelzaak van de onderhavige, namelijk *Dubois t. Frankrijk* (nr. 52833/19, ECLI:CE:ECHR:2022:0428JUD005283319). In die zaak oordeelde het EHRM dat de procedure als geheel wel voldoende eerlijk is verlopen, met name nu de nationale veroordeling in het geval van Dubois primair was gebaseerd op overtuigend bewijsmateriaal dat niet tijdens het vrijwillige verhoor was verkregen. In die zaak is daardoor geen sprake van een schending van art. 6 lid 1 en lid 3 EVRM.

---

**Instantie:** Europees Hof voor de Rechten van de Mens

**Datum uitspraak:** 28-04-2022

**ECLI:** ECLI:CE:ECHR:2022:0428JUD008370017

**Zaaknummer:** 83700/17

**Wetsartikelen:** EVRM art. 6 lid 1 en lid 3(c)